

Posudek diplomové práce Terezy Zudové Tělesnost v lidové písni (Perspektiva etnolingvistiky a kognitivní poetiky)

Diplomová práce Terezy Zudové se zabývá pozoruhodným tématem rozkročeným mezi etnografií, lingvistiku a literární vědu. Sleduje jedem z výrazných rysů lidové poezie tělesnost, Práce vychází ze sběrů K. J. Erbena a Františka Sušila.

Práce je v celku dobře rozvržena. Začíná vymezením, co je lidová slovesnost a její umělecký styl. Diplomantka charakterizuje lidovou píseň a její rysy a ve stručnosti sleduje i její vývoj. Po této úvodní pasáži představuje metodologické základy etnolingvistiky tak, jak ji reprezentuje polská škola zvláště Jerzy Bartmiński a v české lingvistice Irena Vaňková. (Zde bych ocenila také, kdyby se někde objevila také další zmínky o české etnolingvistice a také odkazy na nějaké sekundární zdroje např. v případě Nikity Tolstého zakladatele slovanské etnolingvistiky, který je v práci zmíněn, vím sama, že existuje alespoň něco málo přeloženého z jeho prací.) V této perspektivě sleduje potom jednotlivé části těla a interpretuje jejich význam. Část lingvistická věnovaná jednotlivým částem těla se mi zdá přehledná a jasná, někdy až příliš stručná a nevzrušivá. Ukazuje důležitost specifických částí těla, jejich symbolickou platnost. Sleduje jejich význam pro vytváření folklórního sdíleného obrazu světa na základě tzv. pojmových profilů, které umožňují popsat různé vztahy mezi věcí a pojmem. Metody etnolingvistiky poskytují Tereze Zudové v tzv. pojmových profilech důležitý nástroj, z definice profilu, který je, parafrázuji definici Bartmiňského, způsobem organizace sémantického obsahu uvnitř významů; vytváří se se na základě derivace, východiskem je bázev komplex sémantických vlastností v rámci významu jako otevřeného komplexu vlastností, vychází mnohovrstevnaté funkční popisy jazykové situace lidové poezie. Studentka pracuje se čtyřmi pojmovými profily, které vysvětlují stabilizovanou málo proměnou mnohotvárnost jednotlivých částí těla v lidové slovesnosti, jež není totožná s frazeologií. Etolingvistika se vyjevuje jako dobrý postup, jak se přiblížit lidové slovesnosti, tak jak byla usebrána ve sběrech Erbenových a Sušilových. V práci jsou drobné chyby, ale jistě by se mělo předejít tomu, že je Jerzy Bartmiński psán nepozorně často bez čárky nad n.

V práci mne překvapila ta skutečnost, že studentka nepoužila ke svým analýzám vydání připravená významnými folkloristy jako vydání Antonína Grunda, Jiřího Horáka a Bedřicha Václavka. Chápu sice snadnost práce s digitalizovanými dokumenty, ale domnívám se, že by ji jmenovaní folkloristé mohli napomoci v charakteristikách lidové slovesnosti. A je také dobré vědět, jaká vydání máme vlastně k dispozici. Koneckonců, jak studentka jistě dobře ví, sledujeme textové zápisy orální slovesnosti a tam je vždy dobré, ba bych řekla nutné vědět, co vlastně máme za zdroje. Bylo by jistě také vhodné zavést do diplomové práce alespoň minimální popis samotných Erbenových a Sušilových sbírek, nejsou to náhodné sběry a také určitým způsobem formují samotné pojetí lidové slovesnosti. Diplomantka by si také měla vyjasnit, co znamená slovo text, které využívá pro popis toho, co analyzuje. (Sušilovy sbírky měly to štěstí, že byly vydány za války Bedřichem Václavkem a Robertem Smetanou. Pro popis

fenoménu lidové poezie jsou také nepřehlédnutelné Václavkovi práce O lidové písni a slovesnosti, Písemnictví a lidová tradice, Lidová slovesnost v českém vývoji literárním, hesla v Ottov slovníku naučném nové doby a další. Možná se zdály studentce příliš zatěžkány ideologií, ale marxistický podklad Václavkova bádání nijak nesnižuje jeho skvělou práci s prameny a unikátní vysvětlování role lidové písně, jejích charakteru a rysů.) Cesta k vydavatelům sbírek by studentce také mohla ukázat kam se podívat, chceme-li podat charakteristiku lidové slovesnosti a jejího stylu. Opravdu myslím nestačí v diplomové práci užít populární příručku o lidové poezii, které se dostalo navíc ne zcela pěkného přijetí od folkloristů.

Jiná základní práce, kterou studentka využívá je práce slovenského strukturalisty Viliama Marčoka, proto bych v tomto případě uvítala alespoň zmínku o strukturální metodě ve folkloristice; v práci mi pak citelně chybí čeští autoři a také strukturální lingvisté a folkloristé, kteří věnovali velkou pozornost folkloru jako fenoménu, stylu a jazyku lidové poezie, alespoň minimální orientace. Ač je často nesmyslné, uvádět, kam se autorka nebo autor mohli ještě podívat, opravdu principiální práce podle mého názoru by neměly chybět. Přivítala bych zmínky o pracích Romana Jakobsona, které do českého prostředí vnesly významnou sovětskou folkloristickou školu, a také se zabývají somatismy a symboličností jazyka lidové písně. Jakobsona jako avantgardistu často zajímala tabuizovaná témata související s lidskými tělesnými projevy. Funkce lidové slovesnosti pro určité komunity se dotkl také významně jiný ruský lingvista přítel Jakobsonův a českých avantgardistů Petr Bogatyrev.

Cesta Terezy Zudové je jistým způsobem jiná, ale myslím, že by bylo dobré vědět o těchto vážných pokusech zachytit fenomén lidové písně. První část práce o uměleckém stylu lidové poezie by tak dostala nějaký podstatnější fundament. Tato část je vágní, nepřesná.

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji známku velmi dobře podle průběhu obhajoby.

Libuše Heczková

V Praze 12. 6. 2017